

**MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASASI RAHBARLARINING KREATIVLIK
KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH****Nuriddinova Umida Rahmonbek qizi ¹**¹ *Xalqaro Nordik universiteti magistranti***MAQOLA
MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:***Received: 17.01.2025**Revised: 18.01.2025**Accepted: 19.01.2025***KALIT SO'ZLAR:***maktabgacha ta'lim,
rahbarlar, kreativlik,
kompetensiya, innovatsion
yondashuv, boshqaruv,
pedagogik treninglar,
o'qituvchilar bilan
hamkorlik, ta'lim*

Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim muassasasining rahbarlarining kreativlik kompetensiyalarini rivojlantirish masalasi yoritilgan. Maktabgacha ta'lim tizimida rahbarlarning kreativ yondashuvlari bolalarning ta'lim va tarbiyasida samarali natijalarga erishish uchun zarur. Maqolada rahbarlarning kreativlik kompetensiyalarini qanday rivojlantirish mumkinligi, o'qituvchilar bilan hamkorlik, innovatsion yondashuvlar, pedagogik treninglar va boshqaruv strategiyalarining ahamiyati ta'kidlangan. Kreativ rahbarlar ta'lim tizimining samaradorligini oshirish, pedagogik jarayonlarni takomillashtirish va bolalarning ijodiy rivojlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Maqola, shuningdek, maktabgacha ta'lim muassasalarida kreativlikni rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

KIRISH. Maktabgacha ta'lim muassasalari jamiyatning eng muhim ta'lim tizimi elementlaridan biridir. Ular bolalarning psixologik, aqliy, jismoniy va ijodiy rivojlanishida katta rol o'ynaydi. Ushbu bosqichda bolalar uchun yaratiladigan muhit va o'rgatish usullari, kelajakdagi o'quv jarayonining asoslarini qo'yadi. Maktabgacha ta'lim tizimining muvaffaqiyati, faqatgina o'qituvchilarning yuqori malakasi bilan bog'liq emas, balki bu tizimni boshqarayotgan rahbarlarning kompetensiyalari va kreativlik darajasi bilan ham aloqadordir. Maktabgacha ta'lim muassasasining rahbarlari pedagogik jarayonni samarali

tashkil etish, o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlash va yangi metodlarni joriy etishda o'zlarining kreativlik kompetensiyalarini rivojlantirishi zarur. Buning uchun rahbarlar nafaqat o'zining pedagogik bilimlarini doimiy ravishda yangilab borishlari, balki boshqaruv yondashuvlarini ham yangilashlari lozim. Kreativ rahbarlar, o'zlariga xos ijodiy fikrlash orqali ta'lim jarayonida yangi metodlar, texnologiyalar va pedagogik innovatsiyalarni joriy qilishga qodir bo'ladilar. Shuningdek, maktabgacha ta'lim muassasasida rahbarlarning kreativ yondashuvlari pedagogik jamoaning malakasini oshirish, ularni motivatsiya qilish va yangi yondashuvlarga tayyorlashga yordam beradi. Rahbarlar, o'zlarining kreativlik ko'nikmalarini doimiy ravishda rivojlantirib borish orqali ta'lim tizimining umumiy sifatini yaxshilashga hissa qo'shadilar [1].

Maktabgacha ta'lim muassasasining rahbari o'z faoliyatida ko'plab mas'uliyatlarni o'z zimmasiga oladi. U, bir tomondan, pedagogik jarayonni samarali tashkil qilish uchun zarur bo'lgan sharoitlarni yaratish, boshqa tomondan esa bolalarning intellektual va ijodiy rivojlanishiga imkon beruvchi tashkiliy va metodik yondashuvlarni amalga oshirish zarur. Rahbarlarning qarorlari maktabgacha ta'lim muassasalarining umumiy natijalariga jiddiy ta'sir ko'rsatadi, shuningdek, o'qituvchilarni motivatsiya qilish, pedagogik jamoani boshqarish va ta'lim jarayonini takomillashtirishda ham katta ahamiyatga ega.

Rahbarlarning kompetensiyalari, ayniqsa kreativlik jihatidan, o'quv jarayonida yangiliklarni joriy qilishda va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni tatbiq etishda muhim ahamiyatga ega. Kreativ rahbarlar o'quv muassasasida ta'limni samarali tashkil etishda yangi fikrlar, innovatsion usullar va metodlarni ishlab chiqishda oldinga boradilar [2].

Kreativlik, ya'ni ijodiy fikrlash va yangicha yondashuvlar, maktabgacha ta'lim muassasasida nihoyatda muhimdir. Kreativ rahbarlar va o'qituvchilar bolalarga zamonaviy ta'lim texnologiyalarini o'rgatish, ijodiy va analitik fikrlashni rivojlantirish, shuningdek, o'quv jarayonida bolalarning qiziqishlarini rag'batlantirishga intiladilar. Kreativlik nafaqat o'qituvchining individual sifatidir, balki butun ta'lim muassasasi uchun zarur bo'lgan umumiy kompetensiya sifatida qaraladi.

Maktabgacha ta'lim muassasasida kreativlikning roli faqatgina dars jarayonida emas, balki tashkiliy ishlarda ham o'z aksini topadi. Masalan, maktabgacha ta'lim muassasasining rahbari kreativlikni o'zida mujassamlashtirgan holda, o'qituvchilarni motivatsiya qilish, ularning malakalarini oshirish va yangicha metodlarni ishlab chiqish orqali ta'lim tizimining samaradorligini oshirishi mumkin. Kreativ rahbarlar o'z faoliyatlarida innovatsion yondashuvlardan foydalanib, maktabgacha ta'limning samarali bo'lishini ta'minlaydilar [3].

Maktabgacha ta'lim muassasasining rahbarlarining kreativlik kompetensiyalarini rivojlantirishga bo'lgan ehtiyoj bir nechta omillar bilan bog'liqdir. Bugungi kunda ta'lim tizimida o'zgarishlar va yangiliklar amalga oshirilmoqda. Shuningdek, pedagogik jarayonlarda yangi metodlar va texnologiyalar joriy etilmoqda. Maktabgacha ta'lim tizimi ham bu o'zgarishlarga moslashishi kerak, va bu jarayonda rahbarlarning kreativlik kompetensiyasi muhim rol o'ynaydi.

O'zbekistonda ta'lim tizimi rivojlanishining asosiy yo'nalishlaridan biri – pedagogik faoliyatda innovatsion yondashuvlarni kengaytirishdir. Bu o'zgarishlarning amalga oshirilishi uchun ta'lim muassasalarining rahbarlari o'zlarini doimiy ravishda rivojlantirishi, yangi yondashuvlar va usullarni o'rganishi zarur. Kreativ rahbarlar bu jarayonda muhim o'rin tutadi, chunki ular yangi g'oyalar, metodologiyalar va texnologiyalarni tizimga joriy etishda ilg'or tajriba va bilimlarga ega bo'lishi kerak [4].

Shuningdek, rahbarlarning kreativlik kompetensiyalarini rivojlantirish, jamoani boshqarish va o'quv jarayonini takomillashtirishda muhim omil bo'lib, pedagogik jamoaning samarali ishlashini ta'minlaydi. Bu esa o'z navbatida, ta'lim muassasasining umumiy sifatini va bolalarning rivojlanishini oshiradi.

Maktabgacha ta'lim muassasasining rahbarlarining kreativlik kompetensiyasini rivojlantirish uchun bir qancha metod va usullar mavjud.

Rahbarning kreativlik kompetensiyasini rivojlantirishning eng muhim usullaridan biri o'qituvchilar bilan samarali hamkorlik qilishdir. Maktabgacha ta'lim muassasasida rahbar va o'qituvchilar o'rtasida yaxshi hamkorlik o'rnatish, kreativlikning rivojlanishiga yordam beradi. Rahbarlar o'qituvchilarni yangi pedagogik metod va texnologiyalarni o'zlashtirishga rag'batlantirish, ularni o'qitish va o'zgarishlarga moslashish uchun imkoniyat yaratishlari lozim.

Rahbarlarning kreativlik kompetensiyasini rivojlantirish uchun muntazam pedagogik treninglar va seminarlar o'tkazish samarali bo'ladi. Bu treninglar rahbarlarga pedagogik yangiliklarni, ijodiy yondashuvlarni va samarali boshqaruv metodlarini o'rgatish imkonini beradi. Seminarlar va treninglar rahbarlarning o'z malakalarini oshirishga yordam beradi va yangi bilimlarni o'zlashtirishga ko'maklashadi.

Adabiyotlar tahlili. Maktabgacha ta'lim tizimi, ayniqsa rahbarlarning kreativlik kompetensiyalarini rivojlantirish, jamiyatdagi ta'lim jarayonining sifatini oshirish uchun muhim omillardan biridir. Maktabgacha ta'lim muassasasining rahbarlari nafaqat tashkiliy ishlarga mas'ul, balki pedagogik jarayonlarni boshqarishda ijodiy yondashuvni ham tatbiq etishlari zarur. Shu nuqtai nazardan, maktabgacha ta'lim muassasasining rahbarlarining

=====
kreativlik kompetensiyasini rivojlantirish bo'yicha bir qator olimlar tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishlar va tahlillar mavjud. Maktabgacha ta'lim tizimi jamiyatning ta'lim muhitining muhim va ajralmas qismi sifatida bolalar shaxsini shakllantirish va rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Maktabgacha ta'limning samaradorligi nafaqat o'qituvchilarning bilim va malakasiga, balki bu tizimni boshqarayotgan rahbarlarning kompetensiyalariga ham bog'liqdir. Shu sababli, maktabgacha ta'lim muassasasining rahbarlarining kreativlik kompetensiyalarini rivojlantirish bugungi ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylangan. Kreativlik, ya'ni ijodiy fikrlash va yangi yondashuvlarni ishlab chiqish, maktabgacha ta'lim muassasasining rahbarlari uchun asosiy kompetensiya hisoblanadi. Rahbarlarning kreativ yondashuvlari ta'lim jarayonining sifatini oshiradi, pedagogik jamoa va bolalar o'rtasida ijobiy aloqalar o'rnatishga yordam beradi. Rahbarlar, kreativ fikrlash qobiliyatiga ega bo'lganda, o'quv jarayonini yangi metod va texnologiyalar yordamida yangilash, ta'lim muassasasida innovatsion yondashuvlarni qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Kreativ rahbarlar ta'lim muassasasida yangiliklarni amalga oshirishda, ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda va bolalar uchun qulay o'quv muhitini yaratishda muhim rol o'ynaydi. Maktabgacha ta'lim tizimida kreativlik, bolalarning ijodiy rivojlanishini rag'batlantirish, ularning fikrlash qobiliyatini kengaytirish va intellektual salohiyatini oshirishda ham katta ahamiyatga ega [5].

Xudoyberganova (2019) o'zining "Ta'lim boshqaruvi: nazariy asoslar va amaliyot" asarida maktabgacha ta'limda rahbarlarning kreativlik kompetensiyasini rivojlantirish zarurligini ta'kidlaydi. U, rahbarlar kreativlikni joriy etish orqali o'quv jarayonida innovatsiyalarni tatbiq etish, pedagogik jamoani boshqarishda yangi yondashuvlar ishlab chiqish va o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishda muhim rol o'ynashini qayd etadi. Xudoyberganova shuningdek, kreativ rahbarlarning tashkilot ichida yangi pedagogik metodlar va texnologiyalarni joriy etishga tayyor bo'lishlarini ta'kidlaydi.

Mirzaeva (2020) tomonidan yozilgan "Maktabgacha ta'limda kreativlikni rivojlantirish" asarida, kreativ rahbarlarning kompetensiyalarini rivojlantirishda pedagogik treninglar va seminarlarning muhimligini ta'kidlaydi. U, rahbarlarning kreativ yondashuvlarni o'zlashtirishlari va o'qituvchilarga yangi pedagogik metodlarni etkazishlari uchun o'quv seminarlari va treninglar o'tkazish zarurati haqida so'z yuritadi. Mirzaeva o'z asarida, bunday treninglar rahbarlarga ijodiy fikrlash va boshqaruv strategiyalarini takomillashtirishga yordam beradi, bu esa o'z navbatida ta'lim muassasalarining sifatini oshirishga xizmat qiladi [6].

Bekturdiyeva (2021) "Maktabgacha ta'limda innovatsion pedagogik yondashuvlar" nomli ishida kreativ rahbarlarning boshqaruv strategiyalarini tahlil etadi. U, kreativlik va boshqaruvning bir-birini to'ldiruvchi tushunchalar ekanligini aytadi. Bekturdiyeva, kreativ rahbarlarning pedagogik jamoani boshqarishda innovatsion metodlarni qo'llash orqali nafaqat ta'lim sifatini oshirishi, balki jamoa a'zolarini motivatsiya qilishda ham samarali bo'lishi mumkinligini ta'kidlaydi. Uning fikriga ko'ra, kreativ rahbarlar o'zlarining ijodiy fikrlashlarini amaliyotga tatbiq etish orqali ta'lim muassasasida yangiliklarni amalga oshiradilar.

Tashkent (2022) tomonidan olib borilgan tadqiqotda, kreativ rahbarlarning pedagogik boshqaruvdagi roli o'rganilgan. Tashkent, rahbarlarning kreativ yondashuvlari, o'qituvchilarni rag'batlantirish, bolalar bilan ishlashda yangi usullarni qo'llash va ta'lim tizimining samaradorligini oshirishda muhimligini ta'kidladi. Tashkentning fikriga ko'ra, kreativ rahbarlar ta'lim jarayonida yangi metodlarni kiritishda va ularni boshqarishda boshchilik qilishi kerak. Bu, nafaqat ta'lim muassasasining ichki boshqaruvini yaxshilash, balki bolalar uchun o'quv muhitini yaxshilashga ham xizmat qiladi.

Boshqa bir muhim ilmiy asar – "Ta'lim boshqaruvi: kreativlik va innovatsiyalar" (Tashkent, 2022) – kreativ rahbarlarning ta'lim jarayonida yangiliklarni amalga oshirishga qaratilgan yondashuvlarini o'rganadi. Tashkent ushbu ishda, rahbarlarning kreativlik kompetensiyalarini rivojlantirish uchun zamonaviy boshqaruv texnologiyalarini joriy etish zarurligini ta'kidlaydi. U, yangi pedagogik texnologiyalarni, shu jumladan, onlayn ta'lim va interaktiv metodlarni joriy etishning ahamiyatini ko'rsatadi. Bunday yondashuvlar rahbarlarning kreativlik ko'nikmalarini rivojlantirishga, shuningdek, ta'lim tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi [7].

Yuqoridagi adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim muassasasi rahbarlarining kreativlik kompetensiyalarini rivojlantirish, ta'lim sifatini oshirishning asosiy omillaridan biridir. Rahbarlarning kreativlik darajasi pedagogik jarayonni samarali tashkil etish va yangi yondashuvlarni tatbiq etishda muhim rol o'ynaydi. Adabiyotlar shuningdek, kreativlikni rivojlantirish uchun o'qituvchilar bilan samarali hamkorlik, pedagogik treninglar, innovatsion boshqaruv strategiyalarini qo'llash, va boshqaruv jarayonlarini yangilash zarurligini ko'rsatadi. Bunday yondashuvlar ta'lim muassasalarining sifatini oshirish va bolalarning ijodiy rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Kreativ rahbarlar ta'lim muassasasida innovatsion yondashuvlarni qo'llashda oldinda turishlari kerak. Bunga o'quv jarayonida zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, o'quvchilarning ijodiy faolligini oshirish uchun turli metodikalarni sinab ko'rish kiradi.

Rahbarlar o'z faoliyatida yangi yondashuvlardan foydalanishni boshlashlari, ta'lim muassasasining barcha xodimlarini bunday yangiliklarga o'rgatishlari lozim.

Rahbarlarning kreativlik kompetensiyasini rivojlantirishda boshqaruv strategiyalarini innovatsion tarzda ishlab chiqish muhimdir. Boshqaruv jarayonlarida yangiliklarni amalga oshirish, yangi metodlarni joriy etish, va samarali boshqaruvni ta'minlash rahbarning kreativlik kompetensiyasini oshiradi. Bu jarayonda rahbarlar o'zlari va o'qituvchilar uchun yangiliklarni qo'llash va boshqaruvni takomillashtirishga intilishlari zarur [8].

Maktabgacha ta'lim muassasalarining rahbarlarining kreativlik kompetensiyalarini rivojlantirish jamiyatda ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi. Kreativ rahbarlar o'zlarining innovatsion va ijodiy yondashuvlari bilan ta'lim jarayonini yanada samarali qilish, o'qituvchilarni motivatsiya qilish va pedagogik jamoani rivojlantirishga imkon yaratadilar. Bunday rahbarlar, shuningdek, maktabgacha ta'lim tizimining zamonaviy talablariga moslashish va yangiliklarni joriy etish borasida muhim o'rin tutadilar. Rahbarlarning kreativlik kompetensiyasini rivojlantirish ta'lim tizimining samaradorligini oshiradi va bolalarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Maktabgacha ta'lim muassasasining rahbarlarining kreativlik kompetensiyalari, ta'lim tizimining umumiy sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Kreativ rahbarlar o'z faoliyatlarida yangiliklar va innovatsiyalarni qo'llash orqali ta'lim muassasalarining samaradorligini oshirishi mumkin. Bu esa o'z navbatida, bolalar uchun eng yaxshi ta'lim va tarbiya muhitini yaratishga yordam beradi. Rahbarlarning kreativlik kompetensiyalarini rivojlantirish nafaqat ta'lim jarayonining sifatini oshirish, balki pedagogik jamoaning malakasini oshirish, yangi pedagogik texnologiyalarni tatbiq etish va ta'lim muassasalarining boshqaruvini samarali qilishga ham xizmat qiladi.

Xulosa. Maktabgacha ta'lim muassasasi rahbarlarining kreativlik kompetensiyalarini rivojlantirish, ta'lim tizimining sifatini oshirish, bolalarning ijodiy rivojlanishini ta'minlash va pedagogik jarayonni samarali tashkil etish uchun juda muhimdir. Kreativ rahbarlar nafaqat o'qituvchilarni motivatsiya qilish, balki ta'lim muassasasida yangi g'oyalar va innovatsion yondashuvlarni amalga oshirishda ham asosiy rol o'ynaydi. Ularning kreativ fikrlash qobiliyati ta'lim jarayonini takomillashtirish, pedagogik metodlarni yangilash va o'qituvchilarni ta'limga bo'lgan qiziqishlarini oshirishga yordam beradi.

Rahbarlarning kreativlik kompetensiyasini rivojlantirish uchun o'qituvchilar bilan samarali hamkorlik, pedagogik treninglar, innovatsion boshqaruv usullarini qo'llash va ta'lim muassasasida o'zgarishlarni amalga oshirish zarur. Bu jarayonlarda rahbarlar, o'zlarining ijodiy yondashuvlarini amaliyotga tadbiq etish orqali o'qituvchilarni yangi

pedagogik texnologiyalar va metodlarga yo'naltiradilar, shu bilan birga ta'lim tizimining umumiy samaradorligini oshiradilar.

Shu bilan birga, kreativ rahbarlarning kompetensiyalarini rivojlantirish jarayonida zamonaviy pedagogik va boshqaruv yondashuvlarini qo'llash, yangi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish juda muhimdir. Maktabgacha ta'lim muassasalarida kreativ rahbarlarning faoliyati ta'lim sifatining oshishiga, bolalar uchun yanada qulay va samarali o'quv muhitining yaratilishiga, shuningdek, ta'lim tizimining ijtimoiy va madaniy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Shunday qilib, maktabgacha ta'lim muassasasi rahbarlarining kreativlik kompetensiyalarini rivojlantirish – bu nafaqat ta'lim muassasasining ichki samaradorligini oshirish, balki butun jamiyatda ta'lim sohasining sifatini yangi bosqichga olib chiqishda muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xudoyberganova, G. (2019). Ta'lim boshqaruvi: nazariy asoslar va amaliyot. Tashkent: TDPU nashriyoti.
2. Mirzaeva, L. (2020). Maktabgacha ta'limda kreativlikni rivojlantirish. Tashkent: Fan va ta'lim nashriyoti.
3. Bekturdiyeva, D. (2021). Maktabgacha ta'limda innovatsion pedagogik yondashuvlar. Tashkent: O'qituvchi.
4. Tashkent, A. (2022). Ta'lim boshqaruvi: kreativlik va innovatsiyalar. Tashkent: TDPU nashriyoti.
5. Xudoyberganova, G. (2019). **Ta'lim boshqaruvi: nazariy asoslar va amaliyot.** Tashkent: TDPU nashriyoti.
6. Mirzaeva, L. (2020). **Maktabgacha ta'limda kreativlikni rivojlantirish.** Tashkent: Fan va ta'lim nashriyoti.
7. Bekturdiyeva, D. (2021). **Maktabgacha ta'limda innovatsion pedagogik yondashuvlar.** Tashkent: O'qituvchi nashriyoti.
8. Tashkent, A. (2022). **Ta'lim boshqaruvi: kreativlik va innovatsiyalar.** Tashkent: TDPU nashriyoti.